

Records Literaris

fovent, al menys cada setmana, Messén Gudiol
punyava audiència al senyor Bisbe. I com al
Museu es tenia una adquisició important anava
~~avans~~ immediatament a comunicar la notícia
al doctor Ferras. Si l'objecte no era fàcilment
transportable el senyor Bisbe pujava a veure'l. De
cada visita Messén Gudiol en tornava carregat
de llibres, discs i visites ~~de persones i d'objectes~~
~~de la visita van al Museu les adquisicions~~

amb destí a la Biblioteca. Juan el tio
era massa feipur, potser perquè el seigneur Bisbe
havia fet una retija de paperalla, anaven a
retirar-lo a la tarda, a 1. hora que el doctor
Ternas era a passeig. En aquestes ocasions,
Mossén Judicel tafanejava discretament la tanta de
treball del seigneur Bisbe, i jo també. Sobre la
tanta solia haver-hi sempre una pastoral en
construcció, escrita en quartilles grans. Mossén
Judicel, sent-me observar que rarament s'hi veia

3

paperassa ~~de~~ de cirria, ho comentava
dient que el doctor Torres, abans que birbe, era
un intel·lectual, un doctor de 1ª època. Don Mossèn
Judicel que en aquella ^{taula} hi havia alguns llibres
inamobils, entre ells ^{la Bíblia} més ^{un volum de la "Illumina"}
de Sant Tomàs i la divina comèdia. Recordo
molt bé que un dia Mossèn Judicel va dir-me: "Fei, hi
havia haver de "Faust" de Goethe". Ja li haviem
vist una altra vegada. ~~De~~ Segurament Mossèn Judicel,
amb el seu institut ^{d'} arxiver i periodista cofra

de no poder remenar aquella tanta. Però, jo
m'hi havia ben fixat: no va tocar mai ni
un paper, ni un llibre. Adhuc a distància, el
Pishe Terras téia molt de respecte.

Aquelles arribades de llibres procedents de la tanta
del doctor Ferras eren per a mi i els meus
compagnys ~~amb els quals treballava~~ una festa major. Respecte
als diaris es col·leccionava el "Diari de Barcelona"
i en el meu temps es rebé l'ordre del senyor Pishe de
col·leccionar "na Ven de Catalunya." Durant els

l'libre, Messia Guàrdia tenia ben bé el que li semblava. Com que la Biblioteca era pleníssima, generalment anaven a les llibreries de les puges. El senyor Nisbe se'n reservava molt poc.

Podria el doctor Ferras la major part dels llibres cotidianos que se'n anaven publicant. Els enviaven llurs autors amb unes dedicatòries ~~o~~ reverencials. Generalment els llibres de poesies pujaven a la Biblioteca sense que el senyor Nisbe ni hagués tallat ni un full. Podria citar ^o algun llibre de versos que contenia una poesia dedicada al doctor Ferras, però ~~no~~ que ell

ni se ni havia adonat.

Quan Mossèn Jordiol feia la llista de llibres
cada vegada que en passava algun de poesies el
tirava per terra alegrament en senyal de
menyspreu per a la poesia que a Vich en desien
"modernista". Per a tots molts d'aquests llibres empraven
l'ortografia de "l'Avenc" que tant indignava a tota
la gent de la secretaria del Museu, especialment
al bon home bellè i a Mossèn Jordiol. A Vich,
aquesta ortografia era considerada arbitrària i

esperança.

El post de tirar els llibres a terra significava
que aquella era la meua part. Un dia vaig voler
establir fins on arribaven els meus drets sobre
aquells llibres. "Promera - va respondre rient Mosca
Gutivul - que no els veji parir per aquí, si no
vols que els tiri a ti estufa." Així ho devia
ser, però aquest home, realment ~~total~~ important,
era tan violent que era capaç de fer-ho. Polsat-se
a aquesta mena de llibres un dia va dir més

seriosament: "A la Biblioteca no els hi pasaré
mai si no m'ho manen." Interpretant el
pensament de Mossèn Jordiol aquests llibres restaven
per la meua penya; me'ls podia comprar, ~~comprar~~
cosa que no hauria fet mai amb un llibre
catalèpat. I no calia pensar a fer-los...

Hi havia, però, uns llibres de poesia que no
el Diste Terras retenia i que no pujaven
mai a la Biblioteca. Eren els de Joan
Marquell. L'amistat del doctor Terras i la Marquell

oblotava a una certa circumspicció de llenyapape 9
a la penya del Museu. Però la Maspell no
era tant de la devoció d'aquells senyors. Després
el doctor Serra i Lluís ~~deia~~ ^{deia} que Maspell
era ~~certa~~ un poeta gaudista. [Un dia que Mossèn
Gudiol era fora de vila va pujar ~~a la~~ Biblioteca
a la Biblioteca, veient de veure el doctor
senyor Ribbe, ~~la~~ don Joan Maspell. Donava
la mà a un seu fill d'uns vint o deu anys, que
després he sabut que era el Joan Antoni, que uns

any després seria un ~~amistós~~ ^{excel·lent} amic (70)
i havia de fer me entrar a "la Ven de Catalunya!"
més ~~la primera proposta~~ d'aquell home a qui jo

Tan admirava per dir-me que el nen tenia una petita
molestia. No vaig indicar el lloc i ell mateix va

acompanyar-lo. Després va voler donar un volt pel
Museu. ~~Després~~ ^{després de tornar a} veure la Santa Fag, atribuïda a

Bernardo. Tot contemplant aquesta pintura em va
demonar si podia tocar-la. Al·ludia rient a un

retol que hi havia allà a prop que deia: ~~Prohibida~~
~~l'entrada~~ "Le prohibe tocar y tocar los objetos." Aquests
retols, ~~retols a la casa, d'altres retols a la casa,~~

ritols eren un record de la fundació del Museu. Un
navia fet posar el super terra i bany de la creu, « perquè
el Museu s'entés un museu de debò » segons Meia
Morera Gual. Pintada sobre fusta i lluenta com un
esmalte, la pintura fos semblada que invitava a ~~passar-hi el~~
~~dit de don Joan Manopall~~ a acariciar-la. Don Joan
Manopall ho va fer una estona. ~~60~~ Posava els dits per
les ungues del ~~carrocer~~ del nostre de Jesús com si li
volgués tancar els ulls. I posant-li la ~~mano~~ palma
de la mà al front, com es fa amb un molalt, va
dir que semblava que, ~~tenia febre i no era resitats així~~
coronat d'espines i ple de sang, hagués de tenir ~~febre~~ (pero
temperatura).

ja es veia, contemplant la ~~escena~~ escena i
aquell rostre, que no era veritat que ~~tenyien~~ se
l'emportés la febre. Finita la visita vaig acompanyar
don. Joan Manopall i el seu fill al primer pis del
poblat. ~~Supress que es varen quedar a dinar amb~~
~~el senyor Bista. Vary supress que el Diche els havia~~
conritat a dinar. ~~tenyien~~ ~~la plaga~~ els llibres i la
Manopall no havien d'entrar a la Biblioteca fins que
jo vasy vendre a Mossen Gudiol unes obres completes
que havia promyat en nos 9000 florins. El Diche ja
encara era viu, però la Manopall ja era mort. Lectors
del Dant, aquells bons viagers de la penya del Museu

haviem situat ~~la~~ el poeta Wan Mangoll en
una mena de llims entre els grans poetes ~~per~~
llatins japonesos que cal saber perdonar.

Aquesta fibra contra les tendències de la literatura
catòlica de començaments d'aquest segle era inspirada
pel llançament ballèl. Personalitat molt poèta tots els
homes de la penya del Museu ~~de la casa~~ li
araven a remolc. Els ~~que~~ més joves que ell, que
no havien tingut temps d'entrar de l'"L'art de Vich",
haviem, qui més qui menys, anat a fer "estabats"
a la font del desmai. En aquestes posicions
literàries i utopiàtiques, Messen Gendrel era el més

74

apassionat. Home extraordinàriament vehement,
i adonava, potser més que els altres, que les lletra-
ripatares havien caigut de l'escambell des de la
mort de Mossèn Ventafres. Mossèn Jordiol era l'abanderat
del "ripatarisme" i en aquesta obsessió potser superava
al senyor Serra i Camp delacren. Aquesta rebuïria
contra les tendències literàries noves equivalia a
reconèixer que ^{amb la} mort ~~de Mossèn Ventafres, l'habent havia~~
de Mossèn Ventafres l'habent havia perdut de vista
tot. ~~Però~~ El Canonge Brillell no va saber que feia de
padre de la pensació nova. Hi havia en la seva
actitud davant dels poemes i escriptors joves un despit

evident que escrivia una compensació conciliant
el seu favor a les minoritats que ensa i enlla
descohera. Mossèn Jordà deia que el senyor Canonge
només s'encaminava de poetes i escriptors que feien "nos
cosa bona", i així semblava cert. No em va pas parlar
el senyor perquè ~~les~~ les activitats literàries de la meua
petita ^{i modesta} penya eren un secret. El senyor Canonge només
era conciliant com un aprenent de periodista i, per cert,
que parlava molt bé de mi. Però jo em donava compte
que en l'actitud de Mossèn Jordà enfront de la literatura
de l'època hi havia molta ~~verdadera~~ amargor. De la
lluita amb Mossèn Verdager, ell ni havia sortit

16

estabernent. No és pas cert que els últims homes
de l'Establiment pretenguin monopolitzar la literatura
catalana, però hi alegra de veure que s'escrivia tant
en català sense amargada per les tendències i unes
escoles que ells difícilment podrien entendre. A més
a conseqüència de l'obra Verdagué, a Barcelona es
fa un cert buid a Mossèn Boletell, i això afligirà
els que havien estat amics de Mossèn Verdagué i n'eren
del ~~Champany~~ sempre bonança. D'aquesta qüestió jo
no m'havia sentit parlar només per al·lusions. Per altra part
és molt natural que no se'n parlés a la secretaria del Museu
~~de~~ Espanya. Tots aquells sempre ~~havia~~ havien estimat molt

17

i continuaven el Bisbe Morpales, Mossèn Verdagner
i el baron de Bellell. La veritat s'oposava dita; els capellans
de la penya del Museu no criticaven mai el Bisbe Morpales
ni el Bisbe Torres. De l'opinió del Bisbe Torres sobre el cas
Verdagner no en vau poder saber mai res. Semblava que fos
prohibit parlar d'aquella trista història. "Va esser una gran
desgràcia" - vaig sentir dir una vegada al doctor Serra i
l'història. Un dia, en ~~marcar~~ revisar la conversa cap a
aquest tema, Mossèn Jordal em va fer menció de la
secretaaria dient-me que anés a la Biblioteca a fer paperets
del "Tirant lo Blanc." Des d'aleshores es va adonar que
jo estava massa atent. "Anar a fer paperets" ~~era una~~
era una ~~manera de resistir~~ ^{militar} era una tema regular, però

18

es convertia també en una tema de iastip que consistia a explorar la literatura catalana medieval; inventeis notaries de la buroa firmada, ~~manuscrites~~ ~~documentos~~; i consipnar tot el que trobis sobre instrumentaria i arts sumptuaries.

De l'opinió del Bisbe Terras sobre el cas Verdagner no vaig sentir-me parlar mai ni per allusions. La reserva sobre el cas Verdagner era absoluta en aquella casa. Però quan vaig estar més gran em vaig donar compte que el tema interessava moltíssim a Messien ~~amb Messien Guisot~~
~~Guisot. Més vaig veure més tard del Museu, a l'hora de la firma,~~

19

judicial. Partint del Museu, a 1ª hora, de dinar,
Mossèn Gudiol i jo pujàvem sovint a casa del
Carronja bellell a preguntar si l'entrevista faria la
edició de la "Gazeta". Moltes vegades havíem entrat
en aquell pis tan típic on va veure fant Miquel
dels llants i el senyor Carronja ens havia fet sense
un moment davant la seva taula de treball. En aquestes
ocasions, més d'un cop Mossèn Gudiol se li havia
ofert per a posar-li en ordre els papers. Quan es parlava
dels "papers", entendis l'enorme epistolar que Mossèn
bellell havia de tenir en els seus calaixos. I cada vegada

20

insistia en la conveniència d'ordenar i conservar
les lletres de Mossèn Verdaguera. Mossèn Gualdal m' havia
dit moltes vegades que es volia agoderar de l'epistolari
de Mossèn Guals. M' havia dit més: havia assegurat
al baronage ballell que seria conservat de Mossèn, "Desat
amb pany i clau"; i que no se'n faria cap mal
ús. Estava segur Mossèn Gualdal que qualsevol dia sortiria
de casa del baronage amb el tip de cartes de
Mossèn Verdaguera. Un dia ~~passava~~ el baronage ballell,
essent-hi jo present, va anunciar que havia començat a
reunenar calaixos. En virtut, Mossèn Gualdal estava ~~estava~~

una mica presumpat pel fet que el senyor Barange
es volgués fer personalment aquesta feina. En va dir
que Mossèn Terenyines (a la "Gazeta" signava sovint
amb les inicials M.T., que volien dir: Mossèn
Terenyines) havia regrejat tot vida i mig llibrat i no
havia passat mai, però que aquesta era una petita
diplomàtica molt llibert. Uns quants dies després, tot
jugant l'escalafó de casa el senyor Barange, Mossèn Jordà
en va dir que ~~la papereria era si havia acabat de~~
~~entrega de papers i el senyor Barange no ens~~
ni teníem la sort que el senyor Barange no ens obrís la

porta ~~per~~ ell mateix i podem entrar cap a dins, li
 preguntava si havia rebut la entrega de papers. Havent
 entrat al seu departament, vam desitjarvem, però es va haver
 parlat de si faria ~~una~~ l'editorial de la "Gazeta" i de si jo
 l'hauria d'anar a recollir a quina hora, el senyor Banorge,
 com si es temés l'ofensura va emprendre la qüestió dels
 papers i va dir que havia fet un "llipall" de l'
 epistolar de Mossèn Costa i, senyalant un calaix de la
 taula de treball, va dir que allà el trobarien en
 cas que ell es morís. Mossèn Jordà va respondre que
 estava content de saber que havia ~~promès~~ classificar

la paperalla i salvat l'epistolari de Mossèn Riut. En 23
emprenere de nou la jugada del carrer de Sant Hipòlit,
Mossèn Guàrdiol va trencar el silenci dient: "Hauriem de
preguntar als veïns si han vist sortir fum per la
caminera del baroque." I va afegir que tenia la
impressió que mossèn Collet havia destruït moltes
lletres de Mossèn Verdagué. I va acabar dient
exactament: "Puc de mi: ja m'ho podia pensar!"

~~Des anys més tard, Mossèn Collet va publicar en la
col·lecció
titolat "Dolcis amicitia" en el qual es recollit f'~~

En la única vegada que Mossèn Sudrià m. 24
havia parlat clar sobre el cas Verdagner. Estava tan
venut - com l'home a veure - que no vaig gosar
preguntar-li res. Temia que es pensés d'haver dit
tant. Varem pujar el carrer de Sant Hipòlit i baixar
per Plaza, cap al carrer Estret, més depressa que
mai, ell oferint el grandís espectacle de sempre, amb el
seu caminar de passos curts i ràpids, que de tant en
tant perdien i reguanyien el ritme, el cap alt i tot
aquell benetús, que es feia per expressament, el manten-
entès i voleiant, per fer que fos, inobjectant-lo davant

25

Del pit una mà que tancava inèpicaament un
un formall. Per les repates que en el moment de
separar-nos me hi havia mirat - jo que tant hi admi-
rava - quan ell buscava el Pla de Santa Clara
cap a la cantonada de la farmàcia del Doctor Martí
Genís, contemplat, lector, un instant i estipes separar
que hi "adiu" que en va dir aquell dia era més sec
que mai.

~~all~~ Lluçmanent no s'equivocava pas de prendre
Mossen Jordiol en sospitar que la rememoria del senyor
d'ansage havia treballat de valer aquells dies. Anys

any més tard, el baron de Ballell publicava
a la Biblioteca d'autors vigatans un llibre
titolat "Dulcis amicitia", en el qual és recollit 1.
epistolari de Mossèn Verdagner. ~~Però~~ En aquesta col·lecció
de lletres de Mossèn Verdagner a Mossèn Ballell hi ha
llacunes inexplicables, obertes pel tractat de la
península del baron de Ballell. Potser vol més rari. ~~Però~~
Probablement ni 1. ni un ni l'altre hi haurien prougot
res amb la publicació íntegra de l'epistolari de
Mossèn Verdagner. Però a Mossèn Judicel, que era un historiador

de ocasió apassionada, la crema de les lletres
de Mossèn Verdaper hiolia moltíssim. ~~Prendent~~
A nos de la passió de la història tenia la passió de
la veritat una i crua. Per alguna cosa a la portada
del seu llibre "Notícies d'arqueologia saprada catalana"
hi figura com la frase del sultà: "Emitte lucem
tuam et veritatem tuam." És home menys seriós
que he conceput; la seva franquesa ~~admirable~~ era a
regards desonçant. No és estrany que s'adverbi
"absolutament", que ell deia amb una mena d'espiguet,

fos la paraula més frequent del seu vocabulari. 28
No obstant aquesta frase se'n va fer un pre: la
estana. L'endemà de la visita al senyor bouge, ~~ca~~
bon punt vaig arribar jo ~~estava~~ a la Biblioteca
em va dir teptadament: "Ja, ahir, no vares venir
res. I jo m'he de la penencia, res, ~~estava~~ ho sentis,
planel?" llavors jo, atrevint-me una mica, li vaig
preguntar si li faria il·lusió escriure alguna cosa sobre
el cas Verdopex. Mossen Jordiol va respondre'm: "La Porto
nota na." Aquesta frase diu molt, encara que no

permeti prejutjar res. En efecte: portava sotana
i se'n sentia espullos; portava sotana i, a la
processió de boques anava prop de la custòdia, amb
sotana i manten, portant el croc del Bisbe, un ciri
magnífic, tornejat, decorat amb or i pintat de
tots colors.

Si no hagués portat sotana, Mossèn Jordal hauria estat
l'home més indicat per a desenvolupar la història del
cas Verdagué. Tot el que es referia a Mossèn Gots i
interessava d'una manera extraordinària. Va ser una viva

instal·lar al Museu una vitrina de records vestagners-
rins, vitrina que no sé per què era col·locada a la
sala ~~de~~ que en lèiem de "les dones." Ell m'havia
promès traslladar els records vestagners a la
sala dels manuscrits, però això comportava un gran
remanament. Un dia - un quant temps després ~~de~~ ^{de}
aquella visita ~~al~~ al Canonge ~~bollell~~ ~~bollell~~
bollell - aprofitant l'ocasió ^{parlament} de probar nos Mossèn Guàrdia
i jo modificant la instal·lació de la vitrina vestagnera
vaig alludir a aquell "llipall" que ~~per~~ representava un
dia fèrria en aquell lloc. I sospitant que l'ocasió

es prestava a confusions en veure a insinuar / 31
que un dels punts dels cas Verdader més interessants era
l'actitud del banquer bollellé. Mossèn Judicel em va
respondre que en oposició d'ell, el banquer, ~~era~~ com
amic de Mossèn Linto, del Pirbe Mopates i del Maynés
de bonillas, semblava l'home providencialment ~~atenciu~~
situat per a evitar que les coses anessin per mal camí.
Tement haver dit massa va pretendre ~~però~~ matar la
conversa afegint-li que no calia anomenar-li hi. "Tot això hi
perdrà la història" - vaig respondre jo. "La història, - va replicar
Mossèn Judicel amb ^{la} ~~una~~ vallada típica d'ell - la història ja

l'escriptura Mossèn Güell." Alludim ~~al~~ ^{al} ~~celebre~~ ^{al} ~~llibre~~ ^{al} de Mossèn Güell contra el seu parent, Mossèn Binto.

32

això és tot el que s'ha pogut escriure a la penya del Museu sobre el cas Verdagner. És clar que aquesta història del "Elipall" no constitueix pas un judici de l'opinió de Mossèn Gudiol sobre el conjunt de l'obra Verdagner, però fa molta èmfasi sobre un dels personatges del drama que, encara que hi tingui un paper de xerxa catègorica, potia exercir una influència pacificadora decisiva. En opinió de Mossèn Gudiol, aquesta és la falta del Canonge Collet. Adhuc

93

tenint present que en aquest plet el Canonge Lllell
es trobava entre dos amics i arribà a la conclusió
que la veritat es va prevaler per la part més flaca. Seria no
conèixer Mossèn Lllell suposar que es va deixar aconseguir
de la banda del Bisbe Morgades perquè l'havia fet canonge. En
realitat ~~el canonge Lllell~~ sembla que fou Mossèn Verdager
qui va endossar aquesta canongia al seu amic. Per altra part,
el Canonge Lllell, molt conegut a Brera i arreu d'Europa,
tenia més personalitat que el Bisbe Morgades i més d'una
vegada havia refusat una mitja. El Canonge Lllell es va
posar al costat del Bisbe Morgades d'altre costat perquè

34

era el seu bisbe. I encara que aquest Bisbe no
hagués estat el fundador del Museu de Vich i el
restaurador de Ripoll, després el doctor Jaume Collet
hauria acabat sempre les necessitats de l'autoritat i desvot-
tica. En aquella Roma en miniatura del Vich del
meu temps la jerarquia eclesiàstica era ~~elaborada~~ tant per
raons ~~estabertes~~ de disciplina com de bon gust. En aquest
aspecte, el cas Vertapuer és una flor que està.

Mantenir-se en una prudent neutralitat quan Mossèn
Vertapuer va cometre l'error d'acudir a la premsa de
Barcelona per barallar-se amb el ~~Bisbe~~ seu prelat ~~barcelonès~~
és una actitud que si hagués estat possible hauria estat

35
incorrecta. Però, en el Vich del men temps, quan encara
~~estava~~ era calenta. Les cendres de l'escàndol,
tot hom s'estranyava, igual que Mossèn Jubil, que el canonge
ballell no hagués ~~conseguit~~ fet valer la seva autoritat
entre el Bisbe i el Poeta ~~per~~ conseguint que aquest no fos
tan cerc i el prelat tan sever. "Qualsevol s'hi fica
entre un bisbe i un poeta" - em va dir, en una conversa
tinguda a casa seva, don Antoni P. Lligona i de Noya. Entre
la gent responsable del Vich del men temps tot hom creia
que Mossèn Verdaguera havia fet mistificacions i havia mancat a la
disciplina en esser rotat a l'ordre, però ~~tot hom creia~~ que

36

la seva vida havia estat molt pura. El senyor Espina
feia recalcar sempre que podria haver comès errors, però
que "les seves mans sacerdotals eren pures." En canvi era
general la creença - i aquesta era l'opinió del senyor
Espina, que era el que ~~estava més autoritat~~
havia fet més confidències - ^{que} l'autoritat eclesiàstica, tot
i tenint raó, havia estat molt poc hàbil. ~~Segons~~
~~el~~ Mossèn Corto - deia el senyor Espina -
"era un gran home, però no un home gran, sinó una
creatura." Tot homa que hagi conegut don Antoni i
Espina reconeixen que aquest sempre parlava amb un

prova ripar i que en les seves paraules no hi havia
mai ni una gota de fel. El senyor Llorens era
incapaz de mancar al respecte a ningú. Per això dono un
gran valor a aquestes ~~últimes~~ frases, la de les
meues pures i la que califera ~~de~~ de virtut a
Mossèn Corts. Me les va dir la ~~senyora~~ ~~capata~~ ~~general~~
última vegada que el vaig veure. Ens varem trobar al
claustre de la Catedral de Barcelona, i tot parlant-me del
~~Dr. Morades~~ ~~o~~ doctor Morades ~~perquè~~ ~~era~~ ~~com~~ a
tribu de Barcelona, vaig conduir la conversa cap a l'
afor Verdaper i llavors va dir-me ~~que~~ ~~podria~~ ~~ser~~ ~~que~~
que, en explicar el cas de Mossèn Binto, tinguis sempre

38

present que usuprà va soprar-ne tant com el ^{no} Driste
Alpades. I a continuació va repetir la frase ^{no} que, anys
enrera, al jardí de casa seva, va comentar la Inresa de la ciutat
espatana: «latet anguis in herba». Però, com en la
conversa del jardí de casa seva, no va voler dir com se feia
l'escorçó que s'anapava a l'herba. Es va defensar amb
aquella rialla saccepada que, en quell moment, era una
evasiva. "Aquesta anguis, porta solides amb herba verda?"
Va dir preguntant jo. Ràpidament el senyor Espina, sense
dir-me ni si ni no, ~~va~~ però continuant el procediment
eliminadori, va replicar que no havia pas atendit al banyer

39

ballell. I va dir més: va dir que tots els amics del
Papa i del Bisbe se n'havien refusat del Canonge, però que
aquest home ~~despectiu~~ se "portava lleoni", ~~despectiu~~ "no va
afectar com a canonge, sinó com un cristià d'amén." No calia
demandar més. El senyor Llorens estava atordit per les seves
declaracions. Anem, anem, -va dir com Jacob-: que n'és de
terrible aquest lloc. A Vich no hauríem pogut parlar
així."

Des de llavors no he convingut de crèditi sobre el cas
verdader. "A Vich no hauríem pogut parlar així." ha posat
del senyor Llorens explica les reticències de la penya del
Museu en temps del Bisbe Terras. El prelat era un altre,
però el mecanisme havia

del povera de la diócesi era quasi el mateix. I aquest instrument 50
~~necessari~~ era tan subtil que justificava aquella frase
llatina: "latet anguis in herba." ~~Quant a~~ Fou
subtil que va poder amagar-se sempre entre la mitra
del Bisbe i les setges del jardi del Poeta. No obstant tot
vich el senyalava i el tenia ^{elgument} de la penya del Museu encara
més. Difícilment un prelat podria trobar un conseller més
~~bon~~ endarist per la moral jurídica, més aficionat a manar i
a triomfar. Si s'hagués proposat fer ferre el calze del fel i
viscagre al Bisbe i al Poeta no ho hauria fet millor. Més acostumat
a transitar pels laberintes del Dret canònic i del Dret
civil que pels vergers de la caritat, aquest senyor amb
ànima de fiscal era, en el seu povera,

41

l'home més estilitzat que he conegut. Tenia un estrany poder
~~de dominar~~ de fascinació i domini en aquelles ulls
grisos que no baixava mai, parlava amb una gran sobrietat i
correcció ~~absoluta~~ amb una ^(molt) veu feble, era capaç de sostenir un
nip somriure inspirat amb els llavis pleats ~~bramant~~ mentre es us
escoltava, era secament eremònic, però de ~~gran~~ pest i caminava
dret com un egipti. A la seva manera és una dels homes més
artísticament acabats que he ~~conegut~~ ~~conegut~~ ~~conegut~~ he dit en
~~interior~~ vist, però és quasi segur que ningú l'ha conegut
intimament. "Dona cina!" — deia un capellà amic meu
que havia tingut la fortuna d'haver-hi de dirigit. A l'altar tenia una
gran efete, i les plàtiques de comunió, ~~per~~ els únics sermons ~~que~~
~~que~~ que acceptava, eren una veritable meravella d'emoció, de

profunditat i d'elegància, sense cap mena d'efectisme, sense tremolors de veu, ~~seu caràcter aperturista~~ sense retrocció. El ~~seu~~ banonje Serra i Llorca, que era un home de lletra, deia que en tot el bisbat ningú parlava com aquest senyor. ~~El seu caràcter~~ Va governar durant el pontificat de dos o tres bisbes i, quan la seva salut aconsellava l'abandonament a retirar-se, va morir assassinat durant la nostra guerra civil. A aquest home implacable aquest estol de maldats era el que menys podia ofendre'l i més ~~el~~ li podia ploure. Segueix que va rememorar la divina Providència per aquesta feina. Podia haver comès errors, però havia meregut la confiança de tres bisbes. Jo ~~veia~~ sentia per ell una gran admiració i crec esser just en fer-li aquest retrat.

In el drama de Mossien Gato aïmpí no va estar
a la altura corresponent, ni el Bisbe i la búrria, ni
el Marquès de Bonillas, ni els dos bàndols que contemplaven
~~el~~ el fust espectacular. Fet i fet, Mossien Verdaguers, malgrat
els seus errors, queda més grandios que tots plegats